

VI

PHILIP DEGENHARDT (Ed.)

BUILDING THE SOCIAL - ECOLOGICAL FUTURE

TRANSFORMATIVE APPROACHES IN VIETNAM

THÔNG TIN XUẤT BẢN

Ấn phẩm **“BUILDING THE SOCIAL-ECOLOGICAL FUTURE: TRANSFORMATIVE APPROACHES IN VIETNAM”** được xuất bản bởi Quỹ Rosa-Luxemburg (Rosa-Luxemburg-Stiftung).

Biên tập viên: Philip Degenhardt

Quản lý dự án: Trần Bảo Ngọc Anh, Trần Thu Thảo

Minh họa: Nguyễn Vũ Xuân Lan

Thiết kế: Đan

Biên tập tiếng Anh: Laurence Newman

German translation: Jan-Peter Herrmann

Những người đóng góp: Chu Kim Đức, Nguyễn Huệ Phương, Đặng Thị Ánh Nguyệt, Bùi Thị Thanh Thủy, Lê Thị Thảo, Vũ Hồng Trang, Tuấn Hà, Hương Hoàng, Huyền Khuất, Long Hà, Sơn Hồ, Đặng Tố Kiên, Trần Thị Lành, Hà Thị Hồng Hải, Phạm Phú Minh, Trần Thu Thảo, Rainer Brohm, và Francine Mestrum.

Ấn phẩm được thực hiện với sự hỗ trợ tài chính từ Bộ Hợp tác và Phát triển Kinh tế Liên bang Đức (BMZ). Đơn vị xuất bản chịu trách nhiệm hoàn toàn về nội dung của ấn phẩm này. Các quan điểm được bày tỏ trong ấn phẩm là của cá nhân các tác giả và không nhất thiết phản ánh quan điểm của đơn vị xuất bản, tức Quỹ Rosa-Luxemburg (Rosa-Luxemburg-Stiftung).

ĐỂ NHẬN SÁCH MIỄN PHÍ VÀ TÀI VÊ

Rosa-Luxemburg-Stiftung, Straße der Pariser Kommune 8A, 10243 Berlin, Germany
www.rosalux.de/en/vietnamperspectives

Ấn phẩm **“BUILDING THE SOCIAL-ECOLOGICAL FUTURE: TRANSFORMATIVE APPROACHES IN VIETNAM”** cũng có phiên bản tiếng Đức với tựa đề **“DIE SOZIAL-ÖKOLOGISCHE ZUKUNFT GESTALTEN: TRANSFORMATIVE ANSÄTZE IN VIETNAM”**.

www.rosalux.de/vietnamperspektiven

Lưu ý: Phiên bản tiếng Việt này chỉ bao gồm nội dung bài viết do Think Playgrounds thực hiện; tuy nhiên, bản quyền về công tác biên tập, minh họa và thiết kế của ấn phẩm vẫn thuộc về đội ngũ nhân sự được nêu ở trên.

Kiến tạo
Tương lai Sinh thái – Xã hội:
Những Cách tiếp cận
mang tính Chuyển đổi
tại Việt Nam

Think Playgrounds

Mô Hình Sân Chơi Phiêu Lưu Và Vườn
Cộng Đồng Như Một Giải Pháp Cho Sự
Chuyển Đổi Xã Hội - Sinh Thái Tại Các
Khu Vực Đô Thị

Bởi Chu Kim Đức & Nguyễn Huệ Phương

Nỗ lực lan tỏa các mô hình không gian công cộng theo hướng sinh thái - xã hội trong đô thị

Các khu vực đô thị tại Việt Nam đang thiếu hụt nghiêm trọng không gian công cộng, đặc biệt là không gian xanh. Diện tích không gian xanh trên mỗi người dân tại các thành phố của Việt Nam chỉ đạt khoảng 2 - 2,5 m². Để dễ hình dung, con số này thấp hơn rất nhiều so với mức tối thiểu khuyến nghị của Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) là 9 m² không gian xanh/người đối với các khu vực đô thị. Quả thực, Việt Nam đang tụt hậu xa so với các thành phố hiện đại như Singapore (66,2 m²/người) hay Seoul (23,4 m²/người) – những nơi vốn có không gian xanh vô cùng phong phú.

Nguyên nhân chính dẫn đến tình trạng thiếu hụt này là do các quy hoạch tổng thể đô thị thường ưu tiên cho nhà ở và đường sá, trong khi dành lại rất ít quỹ đất quý giá cho không gian công cộng. Đồng thời, những không gian hiện có thường xuyên xảy ra tranh chấp và bị sử dụng cho các mục đích cá nhân như buôn bán hay đỗ xe. Điều này đã khiến các không gian này bị thu hẹp lại. Hơn nữa, công tác quản lý tại các không gian công cộng hiện nay còn thiếu chuyên nghiệp, phần lớn là do thiếu sự tham gia của cộng đồng. Điều này khiến không gian công cộng bị xuống cấp, hoang vắng, thậm chí biến thành các bãi rác tự phát gây ô nhiễm môi trường nghiêm trọng. Trong khi đó, hầu hết các không gian công cộng lại có thiết kế rập khuôn, thiếu linh hoạt và thiếu các chức năng cơ bản để đáp ứng nhu cầu của người sử dụng (trẻ em, thanh niên, phụ nữ và người cao tuổi). Đồng thời, việc lạm dụng bê tông hóa gây lãng phí không gian và tác động tiêu cực đến môi trường, làm hạn chế sự phát triển của các sinh vật bản địa. Nhiều không gian công cộng cũng rất khó tiếp cận hoặc không an toàn do nằm quá gần các tuyến đường lớn.

Năm 2014, Think Playgrounds (TPG) khởi đầu hành trình là một nhóm tình nguyện với mong muốn kiến tạo sân chơi cho trẻ em trong các đô thị ở Việt Nam. Dự án sân chơi đầu tiên tại Bãi Giữa Sông Hồng được thực hiện với số kinh phí rất nhỏ chỉ 10 triệu đồng cùng với sự hỗ trợ của nhiều tình nguyện viên và người dân đã là điểm mở đầu quan trọng cho hành trình của TPG. Cùng năm đó TPG tiếp tục tổ chức Play Day đầu tiên vào đầu tháng 12 và đã nhận được sự quan tâm rất lớn của giới truyền thông và cộng đồng về vấn đề thiếu sân chơi trong đô thị và tầm quan trọng của sân chơi với sức khỏe của trẻ em thành phố.

Trong 2 năm đầu tiên, TPG nhận được các đề nghị từ các cộng đồng để hỗ trợ xây dựng sân chơi công cộng cho trẻ em trong khuôn viên các khu tập thể, trong trường học, nhà văn hóa ở các quận của Hà Nội. Với những xa xôi, khó khăn như đảo Cù Lao Chàm (Quảng Nam), huyện đảo Lý Sơn (Quảng Ngãi), vùng núi cao Tây Bắc (Yên Bái, Lào Cai), TPG phối hợp với các tổ chức địa phương và các nhóm tình nguyện để chung tay làm sân chơi cho các em học sinh vùng cao.

Đến năm 2016, nhóm TPG quyết định thành lập doanh nghiệp xã hội để tiếp tục thực hiện sứ mệnh của nhóm một cách hiệu quả và bền vững với mánh kinh doanh trong đó 51% lợi nhuận tái đầu tư cho cộng đồng như xây dựng các sân chơi mới hoặc hỗ trợ duy trì các sân chơi hiện có. Tính đến năm 2020, TPG đã cùng với cộng đồng xây dựng hơn 200 sân chơi, vườn cộng đồng và cải tạo không gian công cộng thân thiện trên khắp Việt Nam. Trong hành trình của mình, TPG cũng đẩy mạnh các hoạt động nhằm vận động cho Quyền được chơi của trẻ em như tổ chức các sự kiện Play Day, Play Campaign, phối hợp với các chuyên gia trong và ngoài nước tổ chức hội thảo dành cho phụ huynh và các nhà chuyên môn giáo dục về vai trò của Vui chơi đối với sự phát triển của trẻ em. Hơn 10,000 lượt trẻ em và hơn 1000 phụ huynh, nhà giáo dục... đã tham gia các sự kiện của Think Playgrounds và các đối tác.

Để đa dạng hóa các hình thức vui chơi, TPG tiếp tục nghiên cứu các mô hình thử nghiệm từ Anh, Pháp, Đức, Nhật Bản để thích nghi vào bối cảnh của các đô thị tại Việt Nam như mô hình Playstreet, Loose-parts Play và Sân chơi phiêu lưu... Các mô hình này đã chứng minh được tính khả thi và linh hoạt ứng dụng trong bối cảnh của các thành phố đông dân như Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh.

Sự tham gia của cộng đồng luôn được ưu tiên hàng đầu trong quá trình kiến tạo các không gian công cộng. Trong suốt quá trình này, TPG không ngừng học hỏi các phương pháp mới, hiệu quả hơn để làm việc và giao tiếp với các cộng đồng, từ đó đáp ứng tốt các nhu cầu và giải quyết các vấn đề của họ. Ví dụ, TPG đã áp dụng các phương pháp trao đổi trực tiếp, vẽ thiết kế và dựng mô hình không gian, cùng các công cụ kiến tạo nơi chốn (place-making tools). Những phương pháp này đã trao quyền cho các nhóm yếu thế như trẻ em, người khuyết tật và người nhập cư, giúp họ lên tiếng trong các hoạt động chính trị đô thị.

Vào năm 2019, TPG đã mở rộng phạm vi hoạt động của mình. Giờ đây, công việc không chỉ dừng lại ở việc tạo ra các sân chơi, mà các không gian công cộng mới, bền vững về mặt môi trường và dễ dàng tiếp cận đối với tất cả mọi người cũng đang được xây dựng. Các mô hình này bao gồm mô hình công viên bỏ túi (parklet) tại Tân Mai; mô hình vườn cộng đồng tại Tân Mai, Ngọc Hà và Đông Anh; nghệ thuật công cộng hợp tác với các nghệ sĩ tại Đông Anh và Tân Mai; và không gian công cộng carbon thấp tại Nghĩa Tân. Những mô hình này không chỉ góp phần tạo ra các không gian công cộng thân thiện mà còn thúc đẩy giáo dục môi trường, đồng thời giúp thay đổi lối sống của cộng đồng đô thị. Nhiều loại vật liệu tái chế và tự nhiên đã được sử dụng; chẳng hạn, một mái che có thể được làm từ vỏ hộp sữa và lốp xe cao su. Điều này, kết hợp cùng hình thức tự thi công (DIY), giúp nâng cao nhận thức và thay đổi hành vi hướng tới việc sử dụng các giải pháp thay thế thân thiện với môi trường, bền vững hơn, nhằm giảm thiểu bê tông hóa và các vật liệu công nghiệp.

Bên cạnh đó, các biển thông tin được dựng lên để người dân địa phương hiểu rõ hơn về quá trình thiết lập một không gian công cộng. Trên các biển này cũng lồng ghép các giải pháp về khí hậu và thông tin giáo dục, khuyến khích mọi người tham gia vào các hoạt động ngoài trời. Các khu vườn cũng là một giải pháp hợp lý giúp tăng cường không gian xanh đô thị, đồng thời thúc đẩy các hành vi tốt hơn cho môi trường, bao gồm việc tận dụng nguồn rác thải hữu cơ, giảm sử dụng túi nilon và dùng vật liệu tái chế để trồng cây.

Hướng tới tương lai, TPG sẽ ưu tiên nghiên cứu và thử nghiệm các mô hình không gian xanh nhằm giúp cải thiện tính đa dạng sinh thái tại các khu vực đô thị. Một ví dụ điển hình là việc triển khai mô hình nông nghiệp trường canh (permaculture), giúp thúc đẩy các kết nối xã hội dựa vào cộng đồng, đồng thời liên kết các không gian sinh thái trong đô thị một cách hiệu quả và bền vững hơn.

Câu chuyện về hành trình đưa mô hình sân chơi phiêu lưu về Việt Nam

Trong một chuyến công tác tại Nhật Bản, một người bạn thân của TPG đã gửi về một vài bức ảnh thú vị về một sân chơi phiêu lưu có lịch sử lâu đời tại Công viên Hanegi (Tokyo). Kể từ đó, TPG luôn ấp ủ ước mơ đưa mô hình này về Việt Nam, giúp trẻ em được tự do sáng tạo và tự làm chủ không gian chơi của mình. Sân chơi này giống như một công xưởng thực sự với đủ loại dụng cụ và vật liệu, nơi trẻ em không bị gò bó bởi các thiết bị vui chơi quen thuộc như xích đu hay cầu trượt. Các em có thể thoải mái thể hiện bản thân, đồng thời kết nối một cách tự nhiên với nhau và với môi trường xung quanh. Hơn nữa, mô hình này còn có sự đồng hành của những "người hỗ trợ chơi" (play workers) chuyên nghiệp. Họ đóng vai trò quan trọng trong việc giữ gìn bản sắc độc đáo của sân chơi phiêu lưu, đồng thời khuyến khích cộng đồng cùng tham gia vào quá trình thiết kế, xây dựng và vận hành sân chơi này.

Sân chơi phiêu lưu cộng đồng thực sự đầu tiên tại Việt Nam bắt đầu được định hình vào năm 2019, khi TPG có cơ hội làm việc với các chuyên gia chuyên nghiệp từ tổ chức Tokyo Play, trong khuôn khổ một dự án do Quỹ Giao lưu Quốc tế Nhật Bản (Japan Foundation) hỗ trợ. Mô hình sân chơi phiêu lưu đầy sáng tạo của họ đặt trẻ em làm trung tâm của không gian. Đó là một thế giới thu nhỏ đầy tính tương phản giữa không gian tự nhiên và cảnh quan đô thị hiện đại: ngập tràn bùn đất, những món đồ bừa bộn cùng vô số dụng cụ và vật liệu. Sân chơi vận hành theo một cách vô cùng thú vị, nơi trẻ em được tiếp xúc với lửa cùng những công cụ "mạo hiểm" như xẻng, cưa và búa.

Từ tháng 4 đến tháng 7 năm 2019, dưới sự hướng dẫn chuyên môn từ các điều phối viên của Tokyo Play, TPG cùng với cộng đồng và các tình nguyện viên đã kiến tạo nên sân chơi phiêu lưu đầu tiên tại Khu đô thị mới Ecopark. Những giá trị cốt lõi và nguyên lý của các sân chơi Nhật Bản đã được chuyển hóa và điều chỉnh cho phù hợp với bối cảnh Việt Nam thông qua các buổi thảo luận và tập huấn dành cho ban quản lý cũng như cộng đồng. Sân chơi được thiết kế với các khu vực đặc thù bao gồm khu đốt lửa trại, xưởng mộc, khu đào bới và hệ thống dây thừng. 30 người hỗ trợ chơi đầu tiên đã được đào tạo các kiến thức và kỹ năng quan trọng. Họ cũng được truyền cảm hứng từ các chuyên gia Nhật Bản để có thể điều phối không gian chơi theo đúng triết lý của sân chơi phiêu lưu. Ba yếu tố quan trọng nhất trong triết lý sân chơi phiêu lưu là: (i) được xây dựng bởi trẻ em và vì trẻ em, (ii) mở cửa tự do hoàn toàn, và (iii) có sự tham gia của cộng đồng.

Vào tháng 6 năm 2019, TPG vô cùng vui mừng khi ngọn lửa trại đầu tiên tại sân chơi được thắp sáng, đánh dấu một cột mốc quan trọng đối với các sân chơi phiêu lưu tại Việt Nam.

Những sân chơi hiện hữu đã mang lại những thay đổi quan trọng trong tư duy của các bên liên quan về khái niệm và cách thức vận hành sân chơi trẻ em. Phụ huynh, nhà giáo dục, tình nguyện viên và các đối tác đã có cơ hội hiểu rõ hơn về vai trò của hoạt động chơi: đây không phải là một hoạt động vô bổ mà là yếu tố quan trọng đối với sự phát triển thực tế của trẻ. Khi được tự do chơi đùa, trẻ em sẽ học hỏi được nhiều kỹ năng sống quan trọng. Hơn nữa, việc tạo ra một sân chơi đòi hỏi sự tham gia của nhiều bên liên quan – đặc biệt là các gia đình – để các không gian chơi ngày càng phát triển và bền vững hơn.

Những sân chơi được sắp đặt sẵn với các thiết bị quen thuộc đã dần được thay thế bằng các mô hình sân chơi tự do. Các mô hình này giúp nâng cao nhận thức về quyền được chơi của trẻ em, đồng thời hỗ trợ sự phát triển toàn diện và sáng tạo của các em. Quan trọng hơn, những sân chơi này ngày càng được đánh giá cao nhờ sự gắn gũi với thiên nhiên, sử dụng vật liệu bền vững và đòi hỏi sự tham gia của cộng đồng trong khâu vận hành, bảo dưỡng. Bắt đầu từ một không gian dành cho trẻ nhỏ, sân chơi sau đó trở thành một không gian công cộng ý nghĩa – nơi gắn kết các gia đình, các thế hệ và cùng nhau chung tay nâng cao chất lượng cuộc sống trong thành phố.

Ví dụ, tại sân chơi phiêu lưu Ecopark, cộng đồng đã cùng nhau kết nối để đưa một nhóm hướng đạo sinh tham gia vào các hoạt động hỗ trợ cho không gian này. Từ đó, họ đã thực hiện các hoạt động thường niên nhằm giúp không gian sống tại Ecopark thân thiện với môi trường hơn, như trồng cây và nhặt rác. Bên cạnh đó, nhiều cư dân cũng dần quan tâm hơn đến các mô hình sân chơi thân thiện và chủ động hợp tác với TPG để lên ý tưởng, phát triển các mô hình này trong trường học và cộng đồng của mình. Chẳng hạn như ở Ngọc Hà, Đông Anh và Tân Mai, từ một không gian công cộng ban đầu, các nhóm phụ nữ đã cùng đối thoại, lên ý tưởng và vận động người dân tham gia vào những hoạt động ý nghĩa nhằm cải thiện không gian sống. Những hoạt động này bao gồm cùng nhau vẽ tranh tường, xóa bỏ các bãi rác tự phát, hoặc mở rộng không gian công cộng để kiến tạo các cộng đồng khỏe mạnh và bền vững hơn. Hơn thế nữa, đối với mô hình sân chơi phiêu lưu tại Khu Phá, từ việc thực hành cùng người dân địa phương để đào tạo họ thành những người hỗ trợ chơi chuyên nghiệp, các đối tác cũng đã kết hợp tập huấn và thúc đẩy người dân bản địa tham gia sâu hơn vào quá trình tổ chức các tour du lịch. Bằng cách này, dự án đã giúp nâng cao năng lực và cải thiện sinh kế cho người dân, đồng thời bảo tồn những nét đặc trưng văn hóa - xã hội của vùng đất này. Trong khi đó, tại Bãi Giữa (Hà Nội), từ điểm xuất phát là sân chơi phiêu lưu, TPG đã kết nối cộng đồng với nhiều đối tác khác nhau để triển khai các sáng kiến chung giúp cải thiện chất lượng cuộc sống cho người dân nghèo tại đây, ví dụ như các dự án xử lý nước thải và quản lý rác thải.

Trong hai năm qua, TPG đã có cơ hội thảo luận và trao đổi thông qua nhiều cuộc hội thảo với các bên liên quan như các nhà quy hoạch, nhà giáo dục, nhà đầu tư, cộng đồng và phụ huynh nhằm chia sẻ kinh nghiệm, đồng thời thuyết phục họ cùng trải nghiệm mô hình sân chơi phiêu lưu này.

Sau sân chơi phiêu lưu đầu tiên, TPG đã phát triển sân chơi thứ hai tại Bãi Giữa với ngân sách vô cùng hạn chế. TPG cũng đã thử nghiệm mô hình tour phiêu lưu tại Khu Phá để trẻ em thành thị có cơ hội kết nối với trẻ em ở huyện Mù Căng Chải (tỉnh Yên Bái). Ngoài ra, trong các thiết kế sau này, đội ngũ TPG cũng đã lồng ghép ý tưởng sân chơi phiêu lưu vào các thiết kế sân chơi khác, chẳng hạn như tại sân chơi Dục Nội, Tổ dân phố 46, Thị trấn Đông Anh.

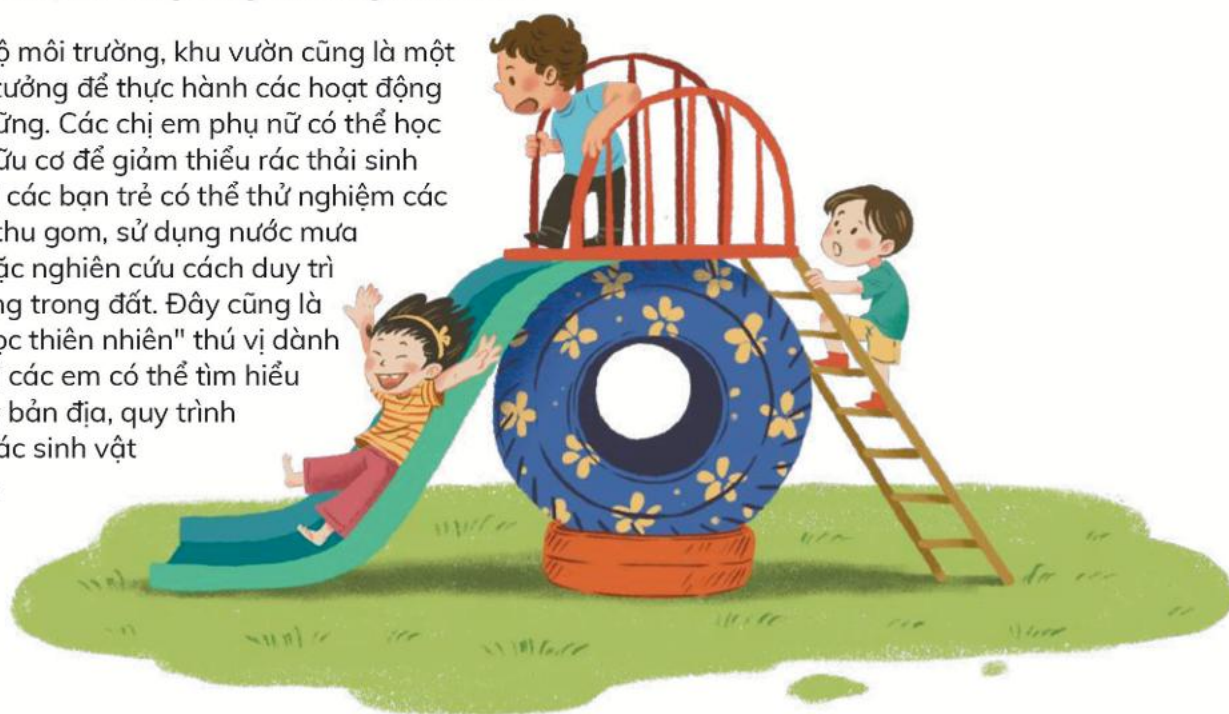
Kiến thiết những khu vườn cộng đồng trong đô thị

Trong những con ngõ nhỏ hẹp, đông đúc, những mảnh vườn xanh mướt đang được chăm sóc bởi bàn tay của những người phụ nữ. Gần đó, trẻ em cười đùa vui vẻ khi vừa tưới cây vừa tò mò hỏi về các loại rau củ đa dạng được trồng tại đây. Đây là khung cảnh tại một trong những không gian cộng đồng thân thiện – nơi giúp gìn giữ di sản nông nghiệp của người Việt, do TPG cùng cộng đồng triển khai tại các khu vực đô thị đông đúc. Năm mô hình vườn cộng đồng như vậy đang được nâng niu chăm sóc mỗi ngày tại Đông Anh, Tân Mai và Ngọc Hà, làm nổi bật sự lan tỏa của các mô hình không gian công cộng sinh thái hướng tới sự tái tạo và sử dụng hiệu quả các nguồn lực cộng đồng.

Theo kiến trúc sư cảnh quan người Mỹ Phoebe Lickwar: "Chúng ta cần thiết kế những không gian công cộng có tính tái tạo, nghĩa là những không gian công cộng có khả năng tự phục hồi và phát triển các hệ sinh thái sống. Không gian tái tạo luôn mang tính động, có khả năng thích ứng, đa dạng và đa chức năng. Không gian tái tạo tạo điều kiện cho các mối quan hệ cộng sinh và các cấu trúc xã hội công bằng. Không gian tái tạo phụ thuộc vào một chuẩn mực đạo đức mang tính kết nối, nơi các mối quan hệ hợp tác cùng có lợi được nuôi dưỡng theo thời gian."

Phần lớn quá trình thiết kế vườn đô thị tập trung vào việc tập huấn và truyền thông cho cộng đồng địa phương về cách thức vận hành và quản lý vườn cộng đồng. TPG thường mời phụ nữ làm nhóm nòng cốt cho việc xây dựng các khu vườn. Điều này là bởi họ có nhiều kinh nghiệm trồng rau (nhiều người vốn xuất thân từ nông thôn hoặc từng tự trồng rau tại nhà) và có thể nhìn thấy rõ những lợi ích của việc hình thành vườn cộng đồng trong các khu dân cư. Quá trình xây dựng một khu vườn cộng đồng mang đến cơ hội tuyệt vời để gắn kết các thế hệ. Bên cạnh nhóm phụ nữ nòng cốt, những người đàn ông trong xóm, các bạn tình nguyện viên trẻ tuổi và trẻ em đều có thể tham gia vào nhiều công việc khác nhau, như làm chậu cây, đổ đất, trồng cây và trang trí vườn. Chính từ những buổi làm vườn này, những kinh nghiệm được chia sẻ và kế hoạch canh tác được hình thành, giúp mọi người đều cảm thấy mình là một phần của khu vườn và có trách nhiệm chung trong việc quản lý. Tại phường Ngọc Hà và huyện Đông Anh, dưới sự dẫn dắt của Hội Liên hiệp Phụ nữ, những khu vườn này đã trở thành vườn ươm của các sáng kiến, thúc đẩy các nhóm phụ nữ hành động để cải thiện không gian sống trong cộng đồng của họ. Họ đã cùng nhau phân loại rác thải sinh hoạt, trong đó rác hữu cơ được dùng để ủ phân bón cho vườn, còn rác tái chế được thu gom và bán đi để gây quỹ duy trì các không gian công cộng. Họ cũng thu hoạch rau xanh và chia sẻ với những người hàng xóm trong suốt giai đoạn đại dịch COVID-19. Nhờ đó, tình làng nghĩa xóm ngày càng thắt chặt và cộng đồng trở nên gắn kết hơn.

Dưới góc độ môi trường, khu vườn cũng là một không gian lý tưởng để thực hành các hoạt động xanh và bền vững. Các chị em phụ nữ có thể học cách ủ phân hữu cơ để giảm thiểu rác thải sinh hoạt, trong khi các bạn trẻ có thể thử nghiệm các phương pháp thu gom, sử dụng nước mưa để tưới cây hoặc nghiên cứu cách duy trì chất dinh dưỡng trong đất. Đây cũng là một "trường học thiên nhiên" thú vị dành cho trẻ em, nơi các em có thể tìm hiểu về các loài cây bản địa, quy trình trồng trọt và các sinh vật trong tự nhiên.

Về khía cạnh xã hội, đặc biệt trong giai đoạn giãn cách xã hội do đại dịch Covid 19, các khu vườn trở thành một không gian trị liệu tinh thần cũng như là nơi mọi người có thể san sẻ tình cảm cùng nhau vượt qua đại dịch. Những mớ rau, rổ rau gia vị, những gói thuốc nam (gừng, sả...) trở thành những món quà quý giá chứa đựng tinh thần đoàn kết và yêu thương của cộng đồng dân cư.

Chặng đường rộng mở phía trước

TPG tin rằng những nền móng đầu tiên của mô hình vườn đô thị và sân chơi phiêu lưu đã thúc đẩy quá trình chuyển đổi sinh thái - xã hội đô thị tại Hà Nội theo hướng tích cực. Về lâu dài, các cộng đồng dân cư có thể tự chuyển đổi và nâng cấp các mô hình ban đầu này thành những không gian sinh thái đa chiều hơn với hệ động thực vật đa dạng, đồng thời cải thiện hệ thống đất và nước. Từ đó, họ có thể đóng góp vào một tác động sinh thái sâu rộng hơn trong lòng thành phố. Quan trọng hơn, từ những mô hình ban đầu này, cộng đồng đã được trao quyền và rèn luyện các kỹ năng để gắn kết chặt chẽ hơn, đồng thời cùng nhau kiến tạo một không gian chung chất lượng và bền vững hơn.

Trong suốt quá trình nghiên cứu và thực hiện, TPG nhận thấy việc phát triển không gian công cộng cần đảm bảo các yếu tố sau:

Thứ nhất, cải tạo không gian công cộng là một quá trình sâu rộng mang tính liên ngành, có sự tham gia của cộng đồng, chính quyền và các chuyên gia. Tuy nhiên, cộng đồng phải được coi là yếu tố quan trọng nhất trong quá trình kiến tạo và duy trì các không gian công cộng của chính họ.

Thứ hai, những không gian công cộng bền vững nhất là những nơi mà các hoạt động được tổ chức bởi chính cộng đồng với tình yêu thương và sự gắn bó. Điều này sẽ đảm bảo việc duy trì không gian hiệu quả hơn, đồng thời nâng cao sức khỏe và tinh thần của người dân địa phương.

Thứ ba, việc cải tạo không gian công cộng nên được coi là một quá trình không ngừng nghỉ. Quá trình này không kết thúc ở việc lắp đặt một vài thiết bị hay tạo dựng không gian vật lý, mà là một hành trình kết nối, đối thoại, thương lượng, điều chỉnh và hàn gắn các cộng đồng đô thị trong mối quan hệ giữa con người với nhau và với môi trường xung quanh.

Để lan tỏa các giá trị này, TPG tiếp tục kết nối với các đối tác khác nhau; chia sẻ kinh nghiệm với nhiều bên liên quan; và thực hành cùng các chuyên gia bao gồm các nhà sinh thái học, nhà xã hội học và kiến trúc sư nhằm tạo ra những tác động đa chiều hơn ở cấp độ cộng đồng, cũng như vận động chính sách ở cấp quốc gia. Những hoạt động cải tạo đô thị này không chỉ mang lại tác động tích cực đối với xã hội và sức khỏe cộng đồng, mà còn giúp cải thiện không gian sinh thái, giảm thiểu chất thải và thúc đẩy giáo dục hành vi xanh hướng tới việc phát triển những thành phố đáng sống và bền vững hơn. Trong khi đó, về mặt chính sách, các mô hình này khuyến khích những thay đổi trong chiến lược hành động của chính quyền địa phương đối với các giải pháp thay thế bền vững cho không gian công cộng. Các tác động thực tế bao gồm việc giảm thiểu bê tông hóa, tăng diện tích không gian xanh và hạn chế các thiết bị công nghiệp (như máy tập thể dục ngoài trời). Đồng thời, chúng giúp tăng cường sự tham gia của công chúng và tìm kiếm sự đồng thuận của người dân địa phương trong việc sử dụng cũng như quản lý không gian công cộng.

References

1. Think Playgrounds:

Mô hình sân chơi phiêu lưu và vườn cộng đồng như một giải pháp cho sự chuyển đổi xã hội - sinh thái tại các khu vực đô thị

Think Playgrounds (2019), 'The First Adventure Playground in Vietnam', Tokyo Play, available at: <https://drive.google.com/file/d/1DHo6EhrYZ1m029SsNrYfclahdHLkxhh/view?usp=sharing>

Think Playgrounds, Goethe Institute, and Dong Anh Women's Union (2021), 'Building a Community Garden and Playground with Community Participation - a Cooperation Between Vietnam and Germany', available at: https://drive.google.com/file/d/1vsUmhee5_5jCljzs-ZDbxl8TyessuNp/view?usp=sharing

van Ryzin, J.C. 'Edible Cities: Landscape Architect Phoebe Lickwar on Post-pandemic Public Spaces and Urban Agriculture', Sightline, 14 June 2021, available at: <https://sightlinesmag.org/edible-cities-landscape-architect-phoebe-lickwar-on-post-pandemic-public-spaces-and-urban-agriculture>

ROSA-LUXEMBURG-STIFTUNG
SOUTHEAST ASIA
HANOI OFFICE

Add.: No. 8C, Alley 76 To Ngoc Van, Tay Ho,
Hanoi Tel.: +84-24-37185836 | Fax: +84-24-
37185834 E-mail: hanoi@rosalux.org
Website: www.rosaluxhanoi.org

©2022 Rosa-Luxemburg-Stiftung